

binnenwereld, is er sprake van feiten. Over feiten valt niet te discussiëren want feiten zijn 'waar' gebeurd. Toch is het waarheidsgehalte van feiten nog maar de vraag. Je noemt iets waar als dat gebaseerd is op een feit; iets is niet waar als het gebaseerd is op een verzinzel, speculatie, fantasie, roddel, leugen en andere 'onwaarheden'. Maakt het 'waar-zijn' iets nu echt een feit? Een kleine illustratie: Pieter zit op de bank een krantje te lezen als zijn vrouw Janneke thuiskomt. Al kletsend hangt ze haar jas op, begroet haar man, pakt een glas uit de kast, vult hem met water en valt opeens stil. Na een korte pauze roept ze uit: "Wat ben jij toch een attente man!" als zij de met bloemen gevulde vaas op het dressoir ziet staan. Nog vol van die onverwachte verrassing belt ze een vriendin en vertelt het verhaal in geuren en kleuren. De vriendin belt daarna een andere vriendin en ga zo maar door. Feit: Pieter is attent. Pieter, die de bloemen van een relatie heeft gekregen, zegt niets en laat zijn vrouw in de waan. Feit: Pieter is niet attent.

Waar in deze stroom gebeurtenissen bevindt zich nu een feit? Wanneer noemen we iets een feit? Pieter is niet attent, omdat daarvan pas sprake zou zijn als hij zelf de bloemen gekocht had omdat hij zijn vrouw wilde verrassen. De intentie van Pieter maakt hem attent, niet de uitspraak van zijn vrouw. Maar die intentie zit opgesloten in Pieter zijn brein, en 'bestaat' daarmee niet in de voor anderen toegankelijke werkelijkheid. Klaarblijkelijk kan er pas sprake zijn van een **feit**, als het waarneembaar is voor anderen.

Hoe de waarneembare werkelijkheid ons in het ootje kan nemen, daarvan kan ik uit eigen ervaring meespreeken. Een voorbeeld van een 'echt' feit. Ik was een paar jaar geleden voor studie in Amerika, waar ik met medestudenten onderzoekte hoe organisaties in Amerika omgaan met klachten van consumenten. Wij deden ons voor als consument (we hadden echt iets gekocht) en gingen naar de bedrijfsleider om te klagen. Na afloop van het gesprek evalueerden we onze ervaringen. Op de vraag: 'Hoe zag die man eruit' kwamen de volgende feiten op tafel. 1) Een nette broek met een Hawai shirtje; 2) Een strak pak met paarze das; 3) Een spijkerbroek met witte bloes; 4) Een donkere broek met een t-shirt. Na een hoop verbazing en gelach werden we het eens. Feit: de man had kleren aan.

~ Saskia van der Werff

Beide voorbeelden illustreren dat **feiten** geen vanzelfsprekende waarheden zijn. We kiezen feiten uit een stroom van gebeurtenissen. Al die gebeurtenissen zijn echt gebeurd maar niet van waarde als niemand ze opmerkt. Onopgemerkt